

Nieuwe ecologische regels voor elektronische apparatuur: de beschikbaarheid van reserveonderdelen

Bb 2020/59

Het Europese streven naar de vermindering van de effecten van (kortgezegd) elektronische producten op het milieu gedurende hun gehele levenscyclus heeft ertoe geleid dat fabrikanten, importeurs en gemachtigde vertegenwoordigers in de aanloop naar 2021 de nodige uitdagingen staan te wachten. Zij zullen hun producten zo vorm moeten geven dat die gemakkelijk te repareren zijn. Ook als producten niet meer actief geproduceerd worden, zullen zij gedurende lange tijd reserveonderdelen ter beschikking moeten kunnen stellen. Daarnaast moeten zij bepaalde informatie aan professionele reparateurs en eindgebruikers kunnen verstrekken.

1. Inleiding

Voordat de wereld en het nieuws werden geregeerd door het Coronavirus was de aandacht gericht op de stikstofcrisis. Hierdoor waren tevens de klimaatverandering en de gevolgen daarvan volop in de aandacht. Gelet op de deadlines die het Europese Parlement en de Raad in verschillende klimaatgerelateerde verordeningen hebben vastgelegd, is het noodzaak om hier op dit moment aandacht aan te besteden. In deze bijdrage wordt aandacht besteed aan de Europese regelgeving die er vanaf 2021 voor moet zorgen dat bepaalde producten een langere levensduur zullen hebben. Meer specifiek wordt in deze bijdrage ingegaan op de verplichtingen die op fabrikanten, importeurs of gemachtigde vertegenwoordigers zullen gaan rusten omtrent de noodzakelijke reparatiemogelijkheden van de producten om de levensduur daarvan te verlengen.

Allereerst zal de achtergrond van de centraal staande Europese regelgeving aan bod komen (*paragraaf 2*). Alvorens daarna inhoudelijk in te gaan op de verplichtingen die uit de te bespreken Europese verordeningen voortvloeien (*paragraaf 4*), zal besproken worden op wie de verplichtingen vanaf 2021 komen te rusten (*paragraaf 3*). Vervolgens wordt aandacht besteed aan de mogelijkheid om de reikwijdte van de verplichtingen te beperken (*paragraaf 5*), waarna deze bijdrage wordt afgesloten (*paragraaf 6*).

2. Achtergrond Ecodesign-verordeningen

Op 6 juli 2005 hebben het Europees Parlement en de Raad een richtlijn opgesteld betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake het ecologisch ontwerp voor energieverbruikende producten (hierna: 'Richtlijn 2005/32/EG'). Overigens bestond daarvoor al

verschillende regelgeving omtrent de regulering van elektrische en elektronische apparatuur. Vervolgens zijn het Europees Parlement en de Raad overgegaan tot herschikking van Richtlijn 2005/32/EG wat op 21 oktober 2009 heeft geleid tot de vaststelling van Richtlijn 2009/125/EG betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake het ecologisch ontwerp voor energiegerelateerde producten (hierna: 'Richtlijn 2009/125/EG'). Met de vaststelling van voornoemde richtlijnen werd gestreefd naar de verwezenlijking van een hoog milieubeschermingsniveau door het potentiële milieueffect voor energieverbruikende producten te verminderen.²

Ingevolge artikel 15 van Richtlijn 2009/125/EG zijn verordeningen vastgesteld met eisen inzake het ecologisch ontwerp voor bepaalde productgroepen. Op www.ec.europa.eu is een overzicht te vinden van de regelgeving per productgroep.³ In paragraaf 4 zal ingegaan worden op een aantal verordeningen die verplichtingen opleggen aan de fabrikant, importeur of gemachtigde vertegenwoordiger inzake het zogenoemde efficiënt gebruik van hulpbronnen.

3. Fabrikant, importeur en gemachtigde vertegenwoordiger

De hierna in paragraaf 4 te behandelen verplichtingen rusten op de fabrikant, de importeur of de gemachtigde vertegenwoordiger van het betreffende product (hierna tezamen: de 'fabrikant'). Richtlijn 2009/125/EG definieert deze begrippen als volgt.

Een fabrikant is een natuurlijke persoon of rechtspersoon die producten vervaardigt die onder Richtlijn 2009/125/EG vallen en die verantwoordelijk is voor de overeenstemming van het product met deze richtlijn met het oog op het op de markt introduceren en/of het in gebruik nemen ervan onder zijn eigen naam of handelsmerk of voor eigen gebruik.

Een importeur is een in de Europese Gemeenschap gevestigde natuurlijke persoon of rechtspersoon die in het kader van zijn commerciële activiteiten een product uit een derde land op de communautaire markt introduceert.

¹ Anouk Lankhaar is advocaat bij Van Benthem & Keulen B.V. te Utrecht.

² Richtlijn 2005/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2005 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energieverbruikende producten en tot wijziging van Richtlijn 92/42/EEG van de Raad en Richtlijnen 96/57/EG en 2000/55/EG van het Europees Parlement en de Raad (*PbEU* 2005, L 191), overweging 8; Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energiegerelateerde producten (herschikking) (*PbEU* 2009, L 285), overweging 10 (hierna: 'Richtlijn 2009/125/EG').

³ Aanbevolen zoekterm: "List of energy efficient products Regulations: by product group".

Een gevolmachtigde is elke in de Europese Gemeenschap gevestigde natuurlijke persoon of rechtspersoon die schriftelijk door de fabrikant is gemachtigd om namens hem alle of een deel van de verplichtingen en formaliteiten in verband met Richtlijn 2009/125/EG te vervullen.⁴

Op bovenstaande definities wordt in Richtlijn 2009/125/EG aangevuld dat indien een fabrikant of een importeur in bovengenoemde zin ontbreekt, een natuurlijke persoon of rechtspersoon die de onder Richtlijn 2009/125/EG vallende producten op de markt introduceert en/of in gebruik neemt, als fabrikant wordt beschouwd.⁵ Onder ingebruikneming wordt het geval verstaan van het eerste gebruik door de eindgebruiker van een product in de Europese Gemeenschap overeenkomstig het gebruiksdoel.⁶

4. Verplichtingen omtrent efficiënt hulpbronnengebruik

4.1 Inleiding

In het kader van efficiënt hulpbronnengebruik worden aan de fabrikant onder meer de volgende drie verplichtingen opgelegd:

1. het creëren van reparatiemogelijkheden;
2. het verlenen van toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie;
3. het beschikbaar stellen van een handleiding.

Deze verplichtingen komen terug in de verordeningen die zien op lasapparatuur, elektronische beeldschermen, koelapparaten, huishoudelijke wasmachines en was-droogcombinaties en huishoudelijke afwasmachines. Op elk van deze verplichtingen zal hierna nader worden ingegaan. Het betreft een algemene weergave van de verplichtingen. Voor afwijkingen ten aanzien van één van voornoemde productgroepen zij verwezen naar de specifieke verordeningen. Een voorbeeld van een dergelijke afwijking is het ontbreken van de hierna te behandelingen verplichting onder (1B) in Verordening (EU) 2019/1784 betreffende lasapparatuur.

4.2 1: Het creëren van reparatiemogelijkheden

Deze eerste verplichting bestaat uit een samenstel van verplichtingen, welke er gezamenlijk voor zorgen dat het mogelijk moet zijn een product te repareren waardoor de levensduur van het product kan worden verlengd.

Allereerst moet de fabrikant ervoor zorgdragen dat in een vastgestelde periode bepaalde reserveonderdelen beschikbaar zijn. (A) In de verordeningen wordt een lijst gegeven van reserveonderdelen die ter beschikking moeten staan van professionele reparateurs. (B) Daarnaast bestaat een lijst met reserveonderdelen die de fabrikant ter beschikking van de professionele reparateurs én de eindgebruiker moet stellen. Beide verplichtingen gelden ten minste gedurende de voor de betreffende productgroep aangewezen periode

(zeven tot tien jaar) nadat het laatste exemplaar van het model op de markt is gebracht.

Daarnaast moet de fabrikant ervoor zorgen dat de reserveonderdelen kunnen worden vervangen met gereedschap dat gewoonlijk beschikbaar is en dat met het vervangen geen permanente schade aan het product ontstaat.

Ten derde moet de fabrikant de lijst met reserveonderdelen en de procedure om deze te bestellen publiek beschikbaar stellen op zijn vrij toegankelijke website. Ook aan deze verplichting is een termijn verbonden. In de gevallen genoemd onder (A) begint deze termijn te lopen vanaf twee jaar nadat het eerste exemplaar van een model op de markt is gebracht. In de gevallen genoemd onder (B) dient de genoemde informatie direct beschikbaar gesteld te worden vanaf het moment dat het eerste exemplaar van een model op de markt wordt gebracht. Tevens dient de fabrikant in dit laatste geval reparatie-instructies te publiceren. In beide gevallen eindigt de publicatietermijn overigens met het einde van de periode van beschikbaarheid van de reserveonderdelen.

Tenslotte is de fabrikant opgelegd dat hij gedurende de onder (A) en (B) genoemde periode de reserveonderdelen binnen vijftien werkdagen na ontvangst van de bestelling moet leveren.

De fabrikant kan ervoor kiezen om de groep professionele reparateurs aan wie hij bepaalde reserveonderdelen in de zin van (A) beschikbaar moet stellen te beperken. Zie hiervoor paragraaf 5.

4.3 2: Het verlenen van toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie

De fabrikant moet de professionele reparateur toegang verlenen tot reparatie- en onderhoudsinformatie over het betreffende product. In de voor de betreffende productgroep geldende verordening wordt de informatie benoemd die in ieder geval vermeld dient te worden. Deze verplichting rust op de fabrikant vanaf twee jaar nadat het eerste exemplaar van een model op de markt is gebracht en blijft bestaan tot de periode genoemd onder (1A) eindigt.

Aan deze verplichting zijn verschillende voorwaarden verbonden. Zo moet op de website van de fabrikant worden aangegeven hoe een professionele reparateur zich kan registreren om toegang te krijgen tot de informatie. De fabrikant kan ervoor kiezen dergelijke informatie niet voor alle professionele reparateurs toegankelijk te maken, maar de toegang te beperken tot professionele reparateurs die aan bepaalde eisen voldoen. Zie hiervoor paragraaf 5.

Opgemerkt zij dat de fabrikant voor de toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie of voor het ontvangen van regelmatige updates een redelijke en evenredige vergoeding mag vragen.

4.4 3: Het beschikbaar stellen van een handleiding

In de voor de betreffende productgroep geldende verordening worden verschillende gegevens genoemd welke de fabrikant moet opnemen in een handleiding voor installateurs én eindgebruikers. Deze informatie dient de fabrikant tevens te publiceren op zijn vrij toegankelijke website.

4 Richtlijn 2009/125/EG spreekt over de 'gevolmachtigde' en de verordeningen over de 'gemachtigde vertegenwoordiger'. In deze bijdrage is ervoor gekozen om het begrip 'gemachtigde vertegenwoordiger' te hanteren.

5 Richtlijn 2009/125/EG, artikel 2.6.

6 Richtlijn 2009/125/EG, artikel 2.5.

In ieder geval moet de handleiding informatie bevatten over de minimumperiode waarin reserveonderdelen voor het product beschikbaar zijn. Daarnaast dient de handleiding instructies te geven aan de eindgebruiker om onderhoudswerkzaamheden uit te voeren. Tevens moet opgenomen worden hoe de informatie over een model kan worden gevonden in een productendatabank, bijvoorbeeld door middel van een weblink naar de informatie over een model zoals opgeslagen in de productendatabank.

4.5 Overige Ecodesign-verordeningen

Zoals hiervoor aangegeven, is op www.ec.europa.eu een overzicht te vinden van de regelgeving per productgroep. In de verordeningen die in deze bijdrage niet zijn behandeld, zijn de verplichtingen zoals in paragraaf 4 weergegeven niet expliciet opgenomen. Wel zijn er parallellen te trekken. Zo zijn in veel van de niet behandelde verordeningen informatieverplichtingen terug te vinden die onder meer zien op de wijze van onderhoud, demontage en recycling.

5. Beperking reikwijdte verplichtingen

Ingevolge de hiervoor besproken verordeningen ontstaan voor de fabrikant verplichtingen jegens professionele reparateurs en in bepaalde gevallen tevens jegens eindgebruikers. Als professionele reparateur in de zin van de verordeningen wordt aangemerkt een exploitant of onderneming die reparatiediensten en professionele onderhoudsdiensten voor de betreffende producten aanbiedt. In sommige verordeningen worden de reparatiediensten nader gespecificeerd als 'professionele reparatiediensten'. Overigens wijkt de verordening die ziet op lasapparatuur af van de "standaard". Voor deze productgroep wordt bepaald dat een professionele reparateur een *persoon of bedrijf* kan zijn dat dergelijke diensten levert.

De fabrikant kan zijn verplichting om de reserveonderdelen bedoeld onder (1A) en de reparatie en onderhoudsinformatie bedoeld onder (2) beperken door eisen te stellen aan professionele reparateurs aan wie hij onderdelen en/of informatie levert. De eisen die de fabrikant aan deze groep professionele reparateurs mag stellen, lijken echter beperkt. Zo lijken de eisen enkel te mogen worden ingesteld bij de verkrijging van de reserveonderdelen die ingevolge (1A) alleen beschikbaar zijn voor professionele reparateurs (en niet tevens voor eindgebruikers). Daarnaast geven de verordeningen slechts aan dat de fabrikant mag eisen dat de professionele reparateur:

- i. de technische bekwaamheid heeft om het product te herstellen;
- ii. aan de toepasselijke voorschriften voor reparateurs van elektrische apparatuur voldoet in de lidstaten waar hij actief is;
- iii. wordt gedekt door een verzekering die de uit zijn activiteit voortvloeiende aansprakelijkheid dekt.

Een extra beperking waar de niet-professionele reparateur mogelijk in de praktijk mee te maken zal krijgen, is het feit dat de fabrikant zijn garantieverplichtingen richting de eindgebruiker in veel gevallen beperkt zal hebben indien

een niet door hem aangewezen (lees vanaf 2021: geregistreerde professionele) reparateur een reparatie aan het product heeft verricht. Voor zover de eindgebruikers zich daarvan bewust zijn, zal hun voorkeur uitgaan naar een reparatie door een geregistreerde professionele reparateur.

6. Afsluiting

Vanwege het Europese streven naar de vermindering van de effecten van (kortgezegd) elektronische producten op het milieu gedurende hun gehele levenscyclus komen er in 2021 op de fabrikant, importeur of gemachtigde vertegenwoordiger van dergelijke producten – opererend binnen de Europese Unie – nieuwe verplichtingen te rusten. De nieuwe verplichtingen zijn erop gericht dat bepaalde elektronische apparaten gedurende een minimumperiode gerepareerd kunnen worden onder meer doordat professionele reparateurs en in sommige gevallen eindgebruikers toegang krijgen tot de noodzakelijke reserveonderdelen. Daarnaast kunnen professionele reparateurs beschikken over de benodigde informatie. Dit zal voor eindgebruikers betekenen dat zij een langere levensduur van hun producten kunnen verwachten. Voor fabrikanten, importeurs of gemachtigde vertegenwoordigers zal dit onder meer betekenen dat zij hun producten zodanig moeten aanpassen dat deze makkelijk te repareren zijn.

De fabrikant, importeur of gemachtigde vertegenwoordiger kan eisen stellen aan de groep professionele reparateurs die reserveonderdelen kunnen bestellen en reparatie- en onderhoudsinformatie kunnen ontvangen. Deze beperkingsmogelijkheid van de reikwijdte van de verplichtingen van de fabrikant, importeur of gemachtigde vertegenwoordiger lijkt echter beperkt. In de praktijk kan een secuur geformuleerde garantiebepaling mogelijk nog een extra beperking meebrengen.

Kortom, voor de fabrikant, de importeur en de gemachtigde vertegenwoordiger is er de komende periode werk aan de winkel. Hun producten moeten vanaf 2021 voldoen aan de eisen gesteld in de verordeningen, de nodige informatie moet beschikbaar zijn en daarnaast dienen ze te beslissen welke eisen zij gaan stellen aan de registratie van professionele reparateurs. Deze reparateurs zullen tevens de nodige data in hun agenda hebben omcirkeld. Voor hen is het zaak om zich tijdig te registreren als professionele reparateur zodat ze in 2021 ook echt aan de slag kunnen. Het aftellen is begonnen.